

λαύοντας τὰς ἀπαρχὰς τῆς ἐλευθερίας, εἶχον ἴδει μέρος τῶν ἐκτεταμένων παραλίῳ τῆς Θεσσαλίας, ἡ δὲ θέα ἐνίσχυσεν ἐν ἐμοὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐπιδεξιῶν πολιτικῆς, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν κατωρθώθη ἡ εἰρηνικὴ προσάρτησις τῶν Ἑλληνικῶν ἐκείνων χωρῶν. Ἐλεγον εἰς τὸν Κουμουνδούρον τὰς ἐντυπώσεις μου, μετὰ προφανοῦς δ' εὐχαριστήσεως μὲ ἤκουε λέγοντα ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν τὸ ἔθνος θὰ εὐγνωμονῇ πρὸς αὐτὸν διὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἔμφρονος καὶ συμβιβαστικῆς πολιτικῆς του. Οὐδ' ἦσαν ἄβροφροσύνης δῆθεν ἀπόρροια οἱ λόγοι μου. Τὰ αὐτὰ ἔλεγον πρὸς φίλους μου καταδικάζοντας ὡς ἄνανδρον καὶ προδοτικὴν τὴν διαγωγὴν τοῦ προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Ἐλεγον ὅτι ἡμέραν τινα θὰ ἀνεγείρωμεν ἀνδριάντας εἰς τὸν Κουμουνδούρον διὰ τὴν ἀναίμακτον ἀπελευθέρωσιν τῆς Θεσσαλίας καὶ μέρους τῆς Ἠπείρου· ὅτι ὁ διπλωματικὸς οὗτος θρίαμβος ἀποτελεῖ ἔντιμον κεφάλαιον ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τὴν ὁποίαν ἐγκαινιάζουσι τὰ κατωρθώματα τῶν πατέρων ἡμῶν· ὅτι ἡ εἰρηνικὴ λύσις τοῦ ζητήματος, ὁ βουλήσει τῆς Εὐρώπης συμβιβασμὸς μετὰ τῆς Τουρκίας, διευκολύνουσι τὴν μέλλουσαν συμπλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων. Ἀτύχημα βεβαίως ἡ ἀναβολὴ τῆς ἀπελευθερώσεως τούτων Ἑλλήνων καὶ ἡ διάψευσις τῶν ἐλπίδων τὰς ὁποίας ἐξήγειρε τὸ ἐν Βερολίῳ συνέδριον. Ἀλλὰ τὸ ὄνειδος τῆς ἀκυρώσεως τῶν ἀποφάσεων τῆς Εὐρώπης δὲν ἐπιπίπτει εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ τὸν Κουμουνδούρον· ἐπιπίπτει εἰς τὴν Εὐρώπην αὐτήν. Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἦτο ἰσχυροτέρα, ἡ δύνατο, διεκδικήσας τὰς δικαίας ἀπαιτήσεις της, νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησίν της. Ἀλλὰ τὴν εὐθύνην τῆς ἀδυναμίας αὐτῆς δὲν ἦτο δίκαιον νὰ φέρῃ ὁ Κουμουνδούρος μόνος. Ἡ Ἑλλὰς ἦτο ἀπαράσκευος καὶ ἀσθενής, διότι ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ τοῦ μικροῦ Ἑλληνικοῦ κράτος διακυμαίνεται ἐντὸς τοῦ διλήμματος τῆς ἐσωτερικῆς διαπλάσεως καὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς του. Οἱ ἀναπόφευκτοι ἐξωτερικοὶ περισπασμοὶ ἐδυσχέρανον τὴν ἐντὸς διαρρύθμισιν, οἱ δὲ παρακολουθοῦντες τὴν ἐσωτερικὴν διάπλασιν περισπασμοὶ παρέλυον ἐξ ἀνάγκης τὴν διὰ τὰ ἐκτὸς ἀναγκαίαν ἰσχύιν. Αὐτὴ ἐν συνόψει ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν λήγουσαν πεντηκονταετίαν. Οὐδεὶς τῶν κατὰ καιροῦς πολιτευθέντων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐτὸς καὶ μόνος ὑπαίτιος διὰ τὸ παρελθόν, οὗτινος συνέπειαι ἦσαν ἡ ἐπὶ τοῦ Ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου ἀδυναμία τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ δισταγμοὶ τῶν κυβερνώντων καὶ ἡ μετὰ τὸ συνέδριον τοῦ Βερολίνου ὑπόκλισις εἰς τὴν θέλησιν, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν, εἰς τὴν ἑλλειψιν θελήσεως τῆς Εὐρώπης.

Διὰ τοῦτο φρονῶ ὅτι οἷος δῆποτε διεῖπε τότε τὰ τῆς Ἑλλάδος, ἤθελε πολιτευθῇ ὡς ἐπολιτεῦθῃ ὁ Κουμουνδούρος. Ἰσως τολμηρότε-

ρὸς τις ἢ καὶ δεξιώτερος διπλωμάτης ἐνίκα τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην τῆς Τουρκίας ὡς πρὸς δευτέρου λόγου σημεῖα. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἤθελεν ἐπὶ τέλους προτιμῆσαι τὴν εἰρηνικὴν λύσιν διὰ τῆς σκληρᾶς θυσίας τῶν Ἰωαννίνων, ἢ τὴν διακύβευσιν τοῦ παντὸς πρὸς διεκδίκησιν τῆς Βερολινείου γραμμῆς. Ἐπίσης δὲ φρονῶ ὅτι, ἐὰν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ Κουμουνδούρος ἀντὶ προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἦτο ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἤθελε σχίσαι τὰ ἱμάτια τοῦ διαμαρτυρούμενος καὶ κατηγορῶν τὴν Κυβέρνησιν, ὡς θυσιάζουσιν τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα. Καὶ ἤθελεν οὕτω ἐκτελέσει τὸ καθήκον του, ὡς τὸ ἐξετέλεσεν ἡ τότε ἀντιπολίτευσις. Διότι ἐὰν οἱ φέροντες τὴν εὐθύνην τῶν κοινῶν, ὑποκύπτοντες εἰς τὴν ἀνάγκην, παρεδέχοντο τὴν κολύβωσιν τῶν συνόρων, — οἱ ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει ἐκπροσωποῦντες τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν θλιψὶν τῶν ἀποκλεισμένων Ἠπειρωτῶν καὶ Θεσσαλῶν, ἐχρεώστων νὰ διατρανώσωσι τὸν εἰλικρινῆ καὶ γενικὸν τότε τοῦ ἔθνους ὄργανον πρὸς ἔνοπλον διεκδίκησιν τῶν ἀποκτηθέντων εἰς Βερολίνον δικαιωμάτων. Ἡ ἀποδοκιμασία τῶν πράξεων τῆς Κυβερνήσεως ἦτο ἀναγκαία διαμαρτύρησις, συνάμα δὲ καὶ ἐπιφύλαξις τῶν μελλουσῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀξιώσεων. Ὁ Κουμουνδούρος διεκινδύνευσε τὴν δημοτικότητά του καὶ ἐξετέθη εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐξουσίας πράξας ὅ, τι ἔπραξεν. Ἦτο ἡ μεγίστη αὐτῆς τῶν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπηρεσιῶν του. Χάριν αὐτῆς θὰ λησμονηθῶσι τοῦ πολιτικοῦ του βίου τὰ ἀμαρτήματα. Ἡ μνήμη του θὰ μείνῃ προσκεκολλημένη εἰς τὴν κατὰ τὸ 1881 γενομένην ἐπέκτασιν τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος, ὅταν δὲ, συνάρσει θεία, συντελεσθῇ ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἡ χειραφέτησις, οἱ μεταγενέστεροι θὰ ἀναπολώσι τὸ ὄνομά του ὡς πραγματοποιήσαντος τὴν ἐλευθερίαν τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς παρὰ τὸν Πίνδον Ἠπείρου.

Α. ΒΙΚΕΛΑΣ.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΜΑΣ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

[Διήγημα πρωτότυπον].

Α΄

Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος συνάδενον τὴν κηδεῖαν περικαλλοῦς ποτε καὶ ἀγαθωτάτης πάντοτε δεσποίνης τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Εὐθαλίας Χ***. Ἐγνώρισα αὐτὴν κόρην καὶ φίλος ὢν προσφιλὴς τοῦ ὀλίγας μῆνας πρὸ αὐτῆς θανόντος συζύγου της, τοῦ ἀγαθοῦ ταγματάρχου Θρασυβούλου Χ***, συνεδέσθην διὰ στενοτέρως γνωριμίας μετ' αὐτῆς, ὅτε ἐγένετο δεσποινα, καὶ ἐφοίτων εἰς τὸν ἀνοικτὸν καὶ ἀγαπητὸν οἶκόν της, ὅπου ἡ εἰλικρινὴς τοῦ ταγματάρχου καρδιά

καὶ ἡ ἀνυπόκριτος ἀγαθότης τῆς οἰκοδεσποίνης μὲ εἰλκυον πολὺ συχνά.

Κατὰ μῆνα Ἰούλιον καὶ περὶ ὥραν 4 μ.μ. ν' ἀκολουθῇ τις ἐν Ἀθήναις πένθιμον τελετὴν μέχρι τοῦ νεκροταφείου, εἶνε θυσία, ἣν μόνον ἀληθὲς λύπη ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ προπεμπομένου νεκροῦ δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ. Ἐγὼ δὲ ὄντως ἡσθάνομην κατὰκαρδία τὴν λύπην διὰ τὸν θάνατον τῆς καλοκάγαθου φίλης μου, ἥς ὅλος ὁ τερσαρχονταετῆς βίος διέρρευσε πρὸ τῶν ὁμμάτων μου, καὶ πού καὶ ποτε συνεμίσγυντο μὲ γλυκείας ἀναμνήσεις τῆς νεότητός μου. Διὸ ἠκολούθουν μετὰ τοῦ πλήθους σιωπηλὸς καὶ περιλύπος.

Ὅταν ἡ κηδεὶα ἐφθασε πρὸ τῆς Μητροπόλεως, οἱ περισσότεροὶ τῶν ἀκολουθούντων δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν ναόν. Ὁ καύσων καθίστα ἡμᾶς τοὺς ἀσεβεστάτους τῶν θνητῶν ἐκείνη τῇ στιγμή. Ἀντὶ νὰ εἰσέλθωμεν ἐκεῖ ὅπου καὶ κηρίων φλόγες καὶ πλήθους συνωστισμὸς ἐπηύξαον αὐτὸν καὶ ἀπέπνιγον, ἀνεζητήσαμεν καθ' ὁμίλους ὀλίγην σκιὰν ὑπὸ τὴν ἡρεσιωμένην πρόσφιν τοῦ ἀπέναντι τῆς Μητροπόλεως παλαιοῦ Διδασκαλείου καὶ ἠρξίσαμεν ἀπομάσσοντες διὰ τῶν μανδυλίων τὸν ρέοντα ἀπὸ τῶν κροτάφων ἰδρωτὰ μας καὶ στρίβοντες τὸ ἀπαραιτήτον πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ Ἑλληνος τσιγαράκι.

Τὰ σχόλια καὶ τὰ περὶ τοῦ προπεμπομένου νεκροῦ ἀνέκδοτα εἶναι τὸ σύνθημα θέμα ὁμιλίας ὅλων τῶν ἔξω τοῦ ναοῦ ἐν τοιαύταις περιστάσεσι σταθμευόντων ὁμίλων. Οὐδὲ θ' ἀπήρτιζε λοιπὸν μοναδικὴν ἐξαίρεσιν ὁ ὁμιλος ἡμῶν :

— Πρέπει νὰ ἦτο εὐμορφὴ γυναῖκα, στὸν καιρὸ τῆς, εἶπεν ὁ νεώτερος τῶν περιστοιχιζόντων με, ὥσει μὲ προῦκάλει.

Ἡτένισα αὐτὸν ἄνωθεν τῆς φλογὸς τοῦ πυρρίου δι' οὗ ἦναπτον τὸ σιγάρων μου καὶ φουσήσας ἡδυπαθῶς εἰς τὸ κενὸν τὸν πληροῦντα τὸ στόμα μου καπνόν :

— Τί λές, φίλε μου !, ἀπεκρίθην. Ὠραία ! Ἦτο πλάσμα ! Ἐκτακτὸς καλλονή ! Δὲν ἐνθυμοῦμαι συμμαθητὴν μου ὁ ὁποῖος δὲν τὴν ἐπῆρε στὸ κοντὸ ὅταν ἦτο κοπέλα. Μάλιστα ἔνας ὁ καύμενος, καλὴ του ὥρα, εἶνε εἰς τὴν Ἀγγλίαν τώρα, τὴν ἡγάπα ἐμμανῶς καὶ ὁμῶς οὐδέποτε ἐτόλμησε νὰ τῆς τὸ ἐξομολογήθῃ. Μὰς διηγεῖτο δὲ ἡ ἰδία μίαν ἐσπέραν ὅταν ἔζη ὁ μακαρίτης ὁ ταγματάρχης, ὅτι καὶ αὐτὴ ἀπῶς ἐνδιεφέρετο δι' αὐτόν, διότι ἦτο ὁ μᾶλλον γνωστὸς εἰς αὐτὴν νέος, ἕνεκα τῶν δύο ἀδελφῶν του, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀχώριστοι φίλοι τῆς, καὶ διότι τὸν ἐβλεπεν ὅτι τὴν ἡγάπα. Ἀλλὰ κατόπιν ἔπεσεν εἰς τὸ μέσον ὡς βόμβη ὁ ταγματάρχης, εὐμορφος νέος, μόνις εἶχε βῆθ' ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν, ἀνοικτόκαρδος, μὲ ὠραῖον παρὰστημα, καὶ τὸν ἡγάπησεν. Ἀλλὰ σὰς λέγω, τόση ἦτον ἡ ἀταλμία τοῦ δυστυχοῦς Βρυυᾶ, ὥστε διὰ τὸν

ταγματάρχην τὸ σιωπηλὸν ἐκείνο πάθος ἦτο ἀργότερον ἀντικείμενον διασκεδάσεως. Εἶνε ὁμῶς περίεργον ὅτι ἡ μακαρίτισσα ἀπέφευγε πολὺ ν' ἀστειολογῇ περὶ τούτου καὶ τὸν ἀντιὸν ὁμιλεῖ πάντοτε μὲ πολλὴν συμπάθειαν περὶ τοῦ Γεώργην.

— Ὁ Γεώργιος Βρυυᾶς ἦτο αὐτὸς, ὁ ὁποῖος τὴν ἡγάπα ; ῥώτησεν ἄλλος ἐκ τῶν περὶ ἐμῆ.

— Ναί, ἀπεκρίθην. Καὶ τοῦ ἔλεγα τοῦ ζευζέκη : Βρὲ Γεώργην, πές τῆς μιὰ φορὰ ἓνα λόγον... Τίποτε, φίλε μου. Ἀμα τὴν ἐβλεπε τοῦ ἐπιάνετο ἡ ὁμιλία 'στὸ στόμα.

Πρὶν περάνω τὰς λέξεις ταύτας, ὁ ἐρωτήσας με ἀπεσπάρθη ἐκ τοῦ ὁμίλου ἡμῶν καὶ διευθυνθεὶς πρὸς ἄλλον περαιτέρω ὁμιλον ἐπαυλῆθε σύρων σχεδὸν ἀπὸ τοῦ βραχίονος μιζοπολιὸν τινα κύριον :

— Ἴδου ὁ ἔνοχος, μοὶ εἶπεν.

— Ὁ Βρυυᾶς ! ἀνέκραξα φωτισθεῖσάν διὰ μιὰς ὅλων μου τῶν ἀναμνήσεων.

— Ὁλόκληρος, εἶπεν ἐκεῖνος, ἐνῷ ἔπιπτεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ μὲ κατεφίλει.

Τὰ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου τῆς καλῆς μου φίλης μόλις συγκατατούμενα δάκρυά μου ἐξέσπασαν νῦν ἀκράτητα. Χωρὶς ν' ἀπαλλαγθῶ τῆς περιπτύξεως τοῦ Βρυυᾶ τὸν ἔσυρα ὀλίγον ἀπωτέρω ὅπως ἀπομακρυνθῶμεν τῶν περιστοιχιζόντων ἡμᾶς, δι' οὓς ἴσως καὶ ἡ συγκίνησις ἡμῶν ἦν ὑπερβολικὴ ἢ ἀνεξήγητος ἂν μὴ κωμικὴ. Ἀντηλλαξάμεν μόλις ἀπομονωθέντες καὶ ἄλλους ἀσπασμοὺς θερμότερους καὶ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἀμφοτέροι σιγῶντες ἐκλαίομεν.

— Τί ἀναμνήσεις, καὶ μένε Γεώργην ! εἶπον ἐγὼ ἀπομάσσων τὰ δάκρυά μου.

— Καὶ τί θλιβερά σύμπτωσις, εἶπεν ἐκεῖνος πράττων τὸ αὐτό. Νὰ ἔλθω εἰς Ἀθήνας μετὰ τόσα ἔτη χθὲς τὸ πρῶν καὶ χθὲς τὸ βράδυ εἰς τῆς ἀδελφῆς μου νὰ μάθω τὸν θάνατον τῆς Εὐθαλίας. Σὲ βεβαίῳ μὲ κατεσπάραξεν !

Ἐσιωπήσαμεν καὶ οἱ δύο ἐπὶ μικρὸν, εἴτα δ' ἐγὼ διακόπτων τὴν σιγὴν :

— Ἐμεῖνες εἰς τῆς ἀδελφῆς σου ; ῥώτησα.

— Ὅχι, εἰς τῆς Ἀγγλίας, ἀπεκρίθη ὁ Βρυυᾶς. Ἐσεῖς, καθῆται εἰς τὸ πατρικὸ μας σπήτι, τὸ ὅποιον καθ' ἑαυτὸ εἶνε στενόχωρον. Ἐχεὶ δὲ καὶ τόσα παιδιὰ ἢ εὐλογημένην ! Μιὰ στάνη ! Ἦλθα κ' εὐρῆκα ἀνεψιοὺς μὲ μουστάκια καὶ ἀνεψιαῖς τῆς ὑπανδρείας. Σὺ δέ ; ῥώτησε μεταβάλλων θέμα, ἔχεις παιδιὰ ; γυναῖκα ; δικηγόρους ; δημοσιογράφους ; τί κάμνεις ;

— Ἐξ ὧσων εἶπες τὰ δευτέρω μόνον, ἀπεκρίθην. Ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα εἰμαι ἀπηλλαγμένος, διότι ἔμεινα ἀνυπανδρος.

— Καὶ ποῦ κάθῃσαι ; θέλω νὰ ἔλθω νὰ σὲ ἰδῶ νὰ τὰ εἰποῦμεν ἐν ἡσυχίᾳ. Ἐχομεν δὲ καὶ τόσα νὰ 'ποῦμε.

Τῷ ἔδωκα τὴν διεύθυνσίν μου καὶ εἶτα ὡς ἐμπνευσθεὶς ἀπὸ μίαν καλὴν ἰδέαν προσέθηκα :

— Ἄν θέλεις ὀρίζομεν οὕτω τὰ τῆς αὔριον. Ἐρχεσάι εἰς τὰς 4 ἢ 5 τὸ ἀπόγευμα, τὰ λέμε ὀλίγην ὥρα καὶ κατόπιν καταβαίνομεν εἰς τὸ Φάληρον ὅπου ἐφορᾶζομεν τὴν ἔλυσίν σου καὶ ταύτοχρόνως κάμνομεν τὰ μνημόσυνα τῶν ἀναμνήσεών μας μὲ ἐν δείπνον εἰς τοῦ Σάββα.

— Δέχομαι, ἀπεκρίθη ὁ Βрунξ, ἀλλὰ καὶ τροποποιῶ ὀλίγον τὸ ὁρολόγιον. Ἐὰν ἔχῃς καιρὸν ἔλα καλλίτερον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὸ μεσημέρι. Προγευματιζόμεν μαζὺ καὶ τὰ λέμε καλὰ καλὰ ἕως τὰς ἑξ ὅποτε θὰ καταβῶμεν εἰς Φάληρον. Ἐὰν ἔχῃς δουλειὰ ὅχι πολὺ ἐπείγουσαν, ἀνάβαλέ την. Ἐὰν συνειθίζῃς νὰ κοιμᾶσαι τὸ μεσημέρι θυσίασε τὸν ὕπνον σου. Διότι δὲν θὰ μείνω πολλὰς ἡμέρας ἐδῶ πλέον καὶ ἤθελα νὰ τὰ εἰποῦμε μιά καὶ καλή. Ἐχω ἄλλως τε καὶ κᾶτι νὰ σοῦ δείξω.

Ἐδέχθη ν' ἀναβάλῃ μικράν τινα ἐργασίαν χάριν τοῦ ἀρχαίου συντρόφου τῆς νεότητός μου, ἐθυσίασα εἰς τὸν βωμὸν τῆς φιλίας τὴν ὀλίγην ἀνάπαυσιν ἣν κατὰ τὸ θέρος ὁ καύσων τῆς μεσημβρίας ἐπιβάλλει εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐδέχθη τὴν τροποποίησιν τοῦ προγράμματος.

— Αὔριον λοιπὸν εἰς τὰς 12 σὲ περιμένω εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, εἶπεν ὁ Βрунξ.

— Σύμφωνος, ἀπεκρίθη.

Ρινόφωνοι ψαλμῳδαὶ πληρώσασαι τὴν πλατείαν ἀνήγγειλον ἡμῖν ὅτι κηδεῖα ἐλάμβανε τὴν πρὸς τὸ νεκροταφεῖον. Ἐλαβον τὸν βραχίονα τοῦ Βрунξ καὶ ἠκολουθήσαμεν παρὰ τὸ φέρετρον προφανῶς συγκεκινημένοι ἀμφοτέροι. Οὐδὲ λέξιν ἀντηλλάξαμεν καθ' ὅλην τὴν μέχρι τοῦ νεκροταφείου ὁδόν. Ἐκεῖ δὲ φθάσαντες ἠκολουθήσαμεν διὰ μέσου κυπαρίσσεων τὴν λίαν εὐαριθμον νῦν νεκροπομπὴν μέχρι τοῦ χαλινόντος τάφου, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ἔστημεν παρὰ τὸ χεῖλος αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ἡ νεκρὰ κατεβιβάσθη εἰς τὸν τάφον καὶ ὁ ἱερεὺς ψιθυρίζων τὸ γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει, ἐρράντισε διὰ τοῦ πτύου μὲ πηλὸν τὴν ἄλλοτε τὸσόν περικαλλῆ μορφήν τῆς Εὐθαλίας, ἐφ' ἧς ὁ θάνατος εἶχε νῦν ἐπιχύσει αἰγλὴν ἀγιότητος, ἥκουσα παραπλευρῶς μου λυγμοὺς σπαρακτικούς καὶ εἶδον τὸν Βрунξ χαλνόμενον ὀπισθεν τῶν κυπαρίσσεων. Ὅτε δὲ ἐκαλύφθη τὸ φέρετρον καὶ ἠφανίσθη διὰ παντός ἀπὸ τῶν ὀμμάτων μου ἡ ἀνεκτίμητος ἐκεῖνη γυνή, ἔσπευσα πρὸς αὐτὸν ἀπολείβων δάκρυα θαλερὰ καὶ ἀκράτητα.

— Πηγαίνομεν, τῷ εἶπον.

Καὶ ἐκινήσαμεν ἀμφοτέροι μὲ δακρυβρέκτους ἐτι ὀφθαλμοὺς, ἐνθ' ὁ συριγμὸς τῆς σακάνης καὶ ὁ κρότος τοῦ κυλιομένου ἐπὶ τοῦ φερέτρου χώματος ἔφθανε μέχρις ἡμῶν ἀπαμακρυνόμενων...

B

Ὅτε τὴν ἐπιούσαν ἔφθασα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, εὗρον τὸν Βрунξ περιμένοντά με μετὰ τινος ἀνυπομονησίας. Μόλις μὲ εἶδε πλησιάζοντα :

— Γνήσιος Ῥωμῆς, ἀνεφώνησε, παρουσιάζων μοι τὸ ὁρολόγιόν του, ὅπερ ἐδείκνυε ὁδεκάτην καὶ ἡμίσειαν.

Εἶχον βραδύνει ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τῆς προσδιορισθείσης διὰ τὴν συνέντευξίν μας, ὁ δὲ Βрунξ διαβιώσας ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, σχεδὸν ἡγανάκτει διὰ τὴν βραδύτητα μου. Ἐγέλασα ἀπὸ καρδίας ἐπὶ τῇ ἀκριβολογίᾳ του καὶ οὕτω τὸ γεῦμα ἔσχε φαιδρὸν πῶς πρόλογον. Τοῦτο δὲ συνετέλεσεν ὅπως καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἡ ὀμιλία ἡμῶν περιστραφῇ μόνον περὶ τὴν φαιδρὰν ἢ κωμικὴν ὄψιν τῶν ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ μας περιπετειῶν ἐκατέρου.

Ἀλλ' ὅταν ἀπεσύρθημεν εἰς τὰ δωμάτιά του, καὶ ἠνάψαμεν τὰ σιγάρα μας, καὶ ἐτοποθετήθημεν πρὸ κυathίσκων καφφέ, ὁ Βрунξ ἀποτόμως ἀπεκδυθεὶς πᾶσαν φαιδρότητα ἤρξατο λέγων :

— Μόλις ἐπάτησα εἰς Ἀθήνας, ἡ μοῖρα μὲ ἐκτύπησε μὲ τὸ θλιβερώτερον δυστύχημα κατ' εὐθείαν εἰς τὴν καρδίαν. Εἰμαι ἀπὸ τῆς προχθὲς ἄλλος ἄνθρωπος. Τόση λύπη βασιλεύει ἐντός μου, ὥστε χρειάζομαι ὅλην τὴν ἀρχαίαν φιλίαν σου, διὰ νὰ τὴν ἐκχύσω πρὸς στιγμὴν καὶ ἀνακουφισθῶ ὀλίγον.

Οἱ λόγοι του εἶχόν τι τὸ δραματικόν, διὸ μοὶ μετέγγισαν ἀόριστόν τινα λύπην καὶ ἀπεδίωξαν πᾶν ἴχνος φαιδρότητος ἀπ' ἐμοῦ. Ἠγνόουν σχεδὸν τί ν' ἀπαντήσω εἰς τὸν ἑτοιμον πρὸς διαχύσεις καλὸν φίλον. Διὰ μιᾶς συνωρεύθησαν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου αἱ ἀναμνήσεις μου πᾶσαι, καὶ κατὰ φαντασίαν ἐβλεπον αὐτὰς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου παρερχομένας, ὡς ταχέως ἀνελισσομένην ἄλυσσον, ἧς οἱ κρίκοι συνέδεον πάντα τοῦ βίου μου τὰ συμβαίνοντα, ἀπὸ τῆς μαθητικῆς ἐποχῆς μέχρι τῆς χθελῆς κηδείας. Ἦννούνουν εὐκόλως, ὅτι περὶ τὸ μοιραῖον τέλος τῆς Εὐθαλίας ἤθελε περιστραφῇ τοῦ Βрунξ ὁ λόγος, ἀλλ' οὔτε τί ἐκεῖνος ἔμελλε νὰ μοὶ εἴπῃ ἡδυνάμην νὰ μαντεύσω, οὔτε τί νὰ εἴπω ἐγὼ ἐγνώριζον. Καὶ ἐν τῇ ἀπορίᾳ μου ταύτῃ ἐψιθύρισα :

— Ἐχεις δίκαιον ! Δι' ἡμᾶς τοὺς παιδικοὺς φίλους τῆς ἐξόχου ταύτης γυναικὸς ἡ Μοῖρα ἐκτύπησεν ἀληθῶς εἰς τὴν καρδίαν μὲ σκληρότατον κτύπημα.

Ὁ Βрунξ ἀνεστέναξεν ἐλαφρῶς, καὶ ἐξηκολούθησεν :

— Ἀ ! φίλε μου, ἂν ἤξευρες τὸν σκοπὸν τοῦ ταξιδίου μου θὰ ἠννόεις διατί τοσαύτην ἐντύπωσιν μοὶ ἐπροξένησεν ὁ θάνατος αὐτός...

Καὶ ἐπειδὴ τὸν ἠτένισα ὡς μὴ ἐννοῶν :

— Θὰ σοὶ τὰ διηγηθῶ ὅλα, μοὶ ἀπεκρίθη, μὲ τὴν σειράν.

Ἐτοπρεθῆθη βαθύτερον ἐπὶ τοῦ καθίσματός του, ἤναψε νέον σιγάρον καὶ ἔθλιψε τὸ μέτωπόν του οἰονεὶ προσπαθῶν νὰ συγκεντρώσῃ τὰς ἀναμνήσεις του, ἢ νὰ εὕρῃ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἀποδιώκων τὰ σκοτιζόντα αὐτὰς νέφη ὅσα ἐπεσώρευsen εἰς τὴν μνήμην του ὁ χρόνος :

— Θὰ ἐνθυμεῖσαι, ἤρξατο λέγων, τὴν παροιμιώδη δειλίαν μου, ἡ ὁποία μὲ κατελάρβανεν ὁσάκις ἔβλεπον τὴν Εὐθαλίαν, τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

Ἐνευσα καταφατικῶς, ἀλλ' ὁ Βρυῆς ἐφάνη ὀλίγον προσέξας εἰς τοῦτο καὶ ἐξηκολούθησεν :

— Ὅταν ἐτελειώσαμεν τὴν τρίτην τοῦ γυμνασίου, κατέβην μετὰ τῆς οἰκογενείας μου εἰς Πειραιᾶ διὰ νὰ κάμωμεν λουτρά καὶ νὰ περᾶσωμεν τὸ καλοκαίρι μας ἐκεῖ. Ἡ Εὐθαλία, τῇ ἐπιμόνῳ παρακλήσει τῶν ἀδελφῶν μου ἀπὸ τὰς ὁποίας ἦτο ἀχώριστος, ἐξενίσθη εἰς τὴν οἰκίαν μας δύο ἢ τρεῖς ἐβδομάδας. Ἦμην τότε εἰς ὅλην τὴν ἀκατάσχετον θερμότητα τῆς πρώτης νεότητος, καθ' ἣν αἱ ὁρμαὶ ἡμῶν εἶνε πάντοτε αἰσθηματικαὶ καὶ μᾶς ἀναγκάζουν οὕτως εἰπεῖν νὰ τρέχωμεν εἰς ἀναζήτησιν ἀγνώστου ἰδεώδους. Ἐπὶ τόσας ἡμέρας βλέπων ἀπὸ πρωῒας μέχρι ἐσπέρας τὴν Εὐθαλίαν, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀποφύγω τὴν σαγήνην τῆς καλλονῆς τῆς, ἡ ὁποία, σημείωσε, εὕρισκετο εἰς τὸ ὠραιότερον στάδιον, καθ' ἣν ἐποχὴν δηλαδὴ συντελεῖται ἡ μετέβασις ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν ὁρσερὰν νεότητα. Δὲν δύναμαι τώρα νὰ ἐξακριβώσω ποῖαν ἐπιρροὴν ἔσχεν ἐπ' ἐμοῦ τότε ἡ πρόωρος ἐκείνη σωματικὴ ἀνάπτυξις τῆς Εὐθαλίας, ἀλλ' ἐκτὸς ταύτης, ἡ ἐν Πειραιεὶ μόνωσίς μου ἡ ἀένναος μετ' ἐκείνης ἀναστροφή μου, τὰ δεκαεπτὰ ἔτη μου, οἱ περίπατοί μας, αἱ ἐκδρομαὶ μας, αἱ μακραὶ συνομιλίαι μας, καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀργία τῶν διακοπῶν συνέτεινον εἰς τὸ νὰ μὲ δεσμεύσωσι πρὸς τὴν γοητεῖαν τῶν χαρίτων τῆς, τοῦ πνεύματός τῆς καὶ τῆς ἀγαθότητός τῆς. Ἡ νεότης μου εὗρεν ἀμέσως τὸ ἰνδάλμά τῆς καὶ ὅλαί μου αἱ σκέψεις ἐφέροντο πρὸς αὐτήν. Τὴν ἠγάπησα τόσον ὥστε νὰ ἐπιχειρήσω. . . ἀλλὰ μὲ τὴν σειράν.

— Σὲ ἐνθυμοῦμαι, διέκοψα, μὲ ποῖον πῦρ μοὶ ὠμίλεις περὶ αὐτῆς ὅταν ἀργότερα ἐξερυστηρεῖσο τὸν ἔρωτά σου.

— Δὲν γνωρίζεις τὰ ἐννέα δέκατα τῆς πραγματικότητος. Ἄφες με νὰ σοὶ διηγηθῶ πάντα καὶ θὰ ἰδῇς ποῖος ἔρως ἐγεννήθη ἐντός μου μὲ τὸν καιρόν.

— Ἐώρα τὸ καθίσμά μου πλησιέστερον πρὸς αὐτὸν καὶ ἀπεφάσισα νὰ μὴ διακόψω τὴν ῥύμην τῶν ἐξομολογήσεων τοῦ φίλου μου, ὅστις ἐξηκολούθησε :

— Κατ' ἀρχὰς μὲ παρέσυρον ἀγνωστοὶ πόθοι καὶ αἱ αἰσθηματικαὶ τάσεις μου· ἀλλὰ ἡ

μέρα τῇ ἡμέρᾳ ὁ ἔρως μου ἐμεγθυῖνετο καὶ ἡ φυσικὴ μου δειλία, ἡ ὁποία πάντοτε μὲ ἐμπόδιζε νὰ τῇ ἐξομολογηθῶ ἔστω καὶ διὰ μιᾶς μόνης λέξεως τὰ πρὸς αὐτὴν αἰσθηματά μου, κατέστησε τὸν ἔρωτα ἐκείνον κολοσσόν, ὅστις ἐπεκάθητο τῆς καρδίας μου καὶ μοὶ ἀφῆρει πᾶσαν ἄλλην σκέψιν. Ἐτρωγα κατὰ τύπους καὶ ἐμελῶν ὀλίγον μόνον ἐκ φιλοτιμίας—διότι, ἀνένθυμσαι οὔτε αἱ μελέται μου ὅταν ἤμεθα εἰς τὴν τετάρτην τάξιν, οὔτε τὸ ἀπολυτήριόν μου ἐκ τοῦ γυμνασίου, ἦσαν ἀντάξια τῆς ποινῆς ἐπιμελείας μου. Ὅλος μου ὁ βίος τότε διέρρεεν εἰς ὄνειροπολήματα περὶ τῆς Εὐθαλίας καὶ εἰς ποιήματα πρὸς αὐτήν.

— Εἰς ποιήματα! ἀνέκραξα μεθ' ὅλην τὴν ἀπόφασιν ἣν εἶχον λάβει νὰ μὴ διακόψω. Καὶ δὲν μοὶ εἶπες τίποτε περὶ αὐτῶν τότε!

— Ἴδου διατὶ σοὶ λέγω ὅτι δὲν γνωρίζεις τὰ ἐννέα δέκατα ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἔρωτος αὐτοῦ. . . Ἀλλὰ μὲ τὴν σειράν.

Μολονότι ἡ περιέργειά μου εἶχε κορυφωθῇ, ἠναγκάσθην νὰ σιωπήσω καὶ νὰ περιμεῖνω τὴν σκληρὰν αὐτὴν σειράν τοῦ μεθοδικοῦ φίλου μου.

— Τέλος πάντων, ἐξηκολούθησεν, ἐνεγράφη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὰ ὄνειροπολήματά μου, μὲ ὅλα τὰ μέχρι τοῦ διπλώματος τέσσαρα τουλάχιστον ἔτη, μοὶ ἐφαίνοντο ὅτι ἡγγίζον εἰς τὴν πραγματοποίησιν. Ἐλησμόνουν, ὅτι εἶχον ἀδελφὰς καὶ ὅτι ἔνεκα τῆς δειλίας μου ἡ Εὐθαλία ἠγνόει σχεδὸν ἐντελῶς τὸν ἔρωτά μου. Ἐκίμανα λογαριασμοὺς χωρὶς τὸν ἔξοδόχον καὶ ἐδίδον οἰανδήποτε ἐξηγήσιν ἐνόμιζον συνάδουσαν πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς καρδίας μου, εἰς πᾶσαν ἐνδειξιν ἀγαθότητος ἢ οἰκειότητος, ἣν ἡ Εὐθαλία ἐδείκνυε πρὸς ἐμέ. Ἐὰν μοὶ προσέφερεν ἕν ἄνθος, ἐγὼ ἐγινώμην εὐτυχής, διότι ὑπέθετον, ὅτι ἡ προσφορά ἐδήλου ὅτι ἠγνόησε τὸν ἔρωτά μου. Ἐὰν μοὶ ἐδώρει μικρόν τι ἐνθύμημα, ἐγὼ ὑπερηφανευόμην, ὅτι τὸν συμμερίζεται. Καὶ ἂν ποτε μὲ ἐπῆναι μετὰ θερμότητος ἔνεκα τῆς οἰκογενειακῆς φιλίας μας, ἐγὼ ἐπίστευον, ὅτι τὸ πράττει ἐξ ἔρωτος. Δὲν λέγω ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν ἴσως νὰ μὲ ἀγαπήσῃ ἂν ἐγνώριζε ποῖον βαθύτατον αἰσθημα ἔτρεφον δι' αὐτήν, ἀλλ' ἐγὼ ὄχι μόνον οὐδέποτε τῇ εἶπόν τι, ἀλλὰ καὶ προσπαθῶν νὰ κρύψω τὸ πάθος μου ἀπὸ τοὺς οἰκείους καὶ συγγενεῖς μας, τὸ ἔκρυπτον σχεδὸν καὶ ἀπ' ἐκείνης.

— Μοὶ τὸ ἔλεγε καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ, ἐψιθύρισα κινῶν τὴν κεφαλὴν.

— Βεβαίως, ἐπανάλαβεν ὁ Βρυῆς, ὑπώπτευε καὶ αὐτὴ, ἀλλ' ἡ δειλία μου μὲ καθίστα ζωμικὸν εἰς τὰ ὄμματά τῆς. Ἐσιώπων αἰωνίως καὶ ἔχανον πᾶσαν ἱκανὰ πνεύματος ἢ ἐτοιμότητος ὁσάκις τὴν ἔβλεπον. Ἐρριπτόμην εἰς ἀνόητον ρωμαντισμόν καὶ ἀφιέμην νὰ πλανῶμαι εἰς ρεμβασμοὺς σιωπῶν ἀείποτε καὶ χύνων

τὰ ὑπερεκχειλίζοντα αἰσθήματά μου εἰς τετράδια στίχων.

— Εἰς τετράδια στίχων! ἀνέκραξα καὶ πάλιν.

— Ναί, φίλε μου. Τί τὸ θέλεις; ἦτο τοιαύτη ἡ ἐποχὴ τότε. Ὁ ποιητικὸς διαγωνισμὸς ἦνθι, ἐξεδίδοντο ἡ *Πανδώρα*, ἡ *Χρυσάλλης*, ἡ *Εὐτέρπη*, δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τῶρα καλῶς, ἀνεγινώσκωμεν ποιήματα ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ κατετρώγομεν πᾶν νέον ποίημα τοῦ Ζαλοκώστα, τοῦ Ὀρφανίδου, τοῦ Βαλαωρίτου, τοῦ Ραχκαβῆ, τῶν Παράσχων καὶ τῶν νεωτέρων ἢ συγχρόνων μὲ αὐτοῦς. Ἦτο ποιητικὴ ἐπιδημία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνάμην νὰ διαφύγω, ἡ μᾶλλον ἦτις μοὶ ὑπέτρεφε τὸν πυρετὸν τοῦ ἔρωτός μου. Καὶ ἔγραφον λοιπὸν καθ' ἡμέραν ποιήματα!

— Καὶ δὲν ἐδημοσίευσες κανέν; διέκοψα μὴ κρατούμενος.

— Τώρα θὰ ἰδῆς... μὲ τὴν σειρὰν... μὲ τὴν σειρὰν... Βλέπεις λοιπὸν ὅτι προσεβλήθην κ' ἐγὼ ὑπὸ τῆς κολλητικῆς νόσου τῶν τότε συγχρόνων μας, ἦν σὺ μόνος ὁ σιδηροῦς διέφυγες.

— Ἐγὼ ὁ σιδηροῦς... εἶπον μειδιῶν. Ναί... ναί... τὴν διέφυγα... ἀλλὰ μὲ τὴν σειρὰν.

Ὁ Βρυῆς ὡς μὴ προσέβλεπε ἐξηκολούθησε:

— Τὰ ἔτη παρήρχοντο, καὶ ὅταν ἔγινενα τεταρτοετῆς ἀπεφάσισα νὰ μελετήσω, οὐχὶ ἀπὸ ὁρξίν νὰ γίνω νομικὸς, ἀλλ' ἐκ πόθου νὰ ἐπιτύχω θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, νὰ γίνω ἄξιος ἐκείνης. Ἐκλείσθην λοιπὸν καὶ ἐμελέτων δι' ὅλης τῆς ἡμέρας μὲ δυνάμεις ἃς μοὶ ἐδίδεν ὁ πρὸς ἐκείνην ἔρωσ μου καὶ ἡ φιλαυτία μου, ἡ γνῶσιν δὲ τί συνέβαινε ἐξω περὶ ἐμέ. Ἐβλεπον μὲν τὴν Εὐθαλίαν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐφρόντιζον νὰ μάθω μὴ τις ἐτάραττε τὰ ὀνειροπολήματά μου. Καὶ πάντοτε παρεξηγῶν τὴν ἀγαθότητα, ἣν ἐδείκνυν ἐρωτῶσα μετ' ἐνδιαφέροντος περὶ ἐμοῦ καὶ τὴν γλυκύτητα δι' ἧς προσεπάθει ὁσάκις μὲ συνήντα ν' ἀνακομφίξῃ τοὺς ἐκ τῆς μελέτης κόπους μου, ἐθεώρουν ἐμαυτὸν ἐξησφαλισμένον ἀπὸ παντὸς ἐπιδρομῆως καὶ ἔτρεπον φιλαρέσκως τὴν πεποιθήσιν, ὅτι καὶ αὕτη συνεκέντρον ὅλα τὰ ὄνειρά της εἰς τὸ δίπλωμά μου. Ἡ κατὰστασις αὕτη διήρκεσεν ὑπὲρ τὸ ἔτος. Ὅσῳ ἐδυσιζόμην πλείοτερον εἰς τὰς μελέτας μου, τόσῳ ἀπεξενούμην τοῦ κόσμου καὶ ἀπεμονούμην μὲ τὸν ἔρωτά μου. Ἦλθε τέλος ἡ ἡμέρα τῶν ἐξετάσεων καὶ μόλις μοὶ ἀπηγγέλθη τὸ ἀποτέλεσμα, πρὶν ἐπιστρέψω εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου μετὰ παλμῶν ἀνέμενον οἱ συγγενεῖς μου νὰ μ' ἐναγκαλισθοῦν διδάκτορα, ἐπορεύθην εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Εὐθαλίας, σπεύδων ν' ἀναγγεῖλω τὴν εἰδήσιν, ἐν ἣ συνεκεντροῦντο ὅλα τὰ ὄνειρα, τὰ κοινὰ δι' ἀμφοτέρους, ὡς ἐγὼ ἐπίστευον. Ἀνέβην τὴν κλίμακα εἰς τὰ τέσσαρα καὶ ὠθή-

σας ἀνευ ἄλλης διατυπώσεως τὴν θύραν τῆς αἰθούσης ὅπου, ὡς μοὶ εἶπεν ἡ ὑπηρετρία, εὐρίσκετο ἡ Εὐθαλία, ἐρρίφθην ἐντὺς αὐτῆς ἐτοιμος, ἀντὶ καλημέρας, νὰ φωνάξω δυνατὰ ἵνα τὴν καταπλήξω: διδάκτωρ.

Ὁ Βρυῆς ἐσταμάτησεν ἐδῶ ἐπὶ μικρὸν, ἀνηγέρθη ἀπὸ τοῦ καθίσματός του, ἔκαμεν ἐν βῆμα καὶ ἔστη ἐνώπιόν μου ἀτενίζων με κατὰ πρόσωπον: ἐκτείνων δὲ τὴν μίαν χεῖρα πρὸς ἐμέ, ἐνῷ διὰ τῆς ἄλλης ἐκόμωε τὸ ἐλαφρὸν ἐνδυμᾶ του κατὰ τὸ ἀνώτατον κομβίον εἶπεν:

— Ἐμείνα, φίλε μου, κόκκαλο εἰς τὸ κατῶφλι μὲ μόνον τὸ δι... εἰς τὰ χεῖλη.

Ὁρέγων δὲ ἀμφοτέρους τὰς χεῖρας, ἀνυψῶν τοὺς ὤμους καὶ ποιῶν μορφασμὸν ἐκφραστικόν, προσέθηκεν εὐθὺς ἀμέσως:

— Καὶ τὸ δι... ἀκόμη ἐχάθη εἰς τὸν κράτον θερμοῦ φιλήματος, ὅπερ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐδίδεν ἡ Εὐθαλία εἰς ὠραῖον ἀνθυπασιστὴν τοῦ πυροβολικοῦ, ἔχουσα τοὺς βραχίονας περὶ τὸν λαιμὸν του.

Ἐσιώπησε. Καὶ ἀφ' οὗ διέσχισε τὸ δωμάτιον κατὰ μῆκος, ἐπέστρεψε καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸ καθισμά του, ὅπερ ἔσυρεν ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ ἰδικοῦ μου: ἀτενίζων με δέ:

— Σὲ ἀφίνω νὰ φαντασθῇς τὴν θέσιν μου, ἐξηκολούθησε μὲ φωνὴν προδήλως συγκεκινημένην. Ὅλοι οἱ πύργοι, οὓς εἶχεν οἰκοδομήσει ἡ φαντασία μου, ὡς ἐὰν ἦσαν ἐκ σιγαροχάρτου ἐκρημνίζοντο ἐκ θεμελίων εἰς τὸν βωδὸν κράτον ἐνός φιλήματος καὶ διεσκορπίζοντο εἰς τὸν ἄερα διὰ μιᾶς πνοῆς, συμπεριλαμβάνοντες καὶ ὅλα τὰ ὀνειροπολήματά μου. Ἀκόμη σήμερον αἰσθάνομαι τὴν ὀδυνὴν ἣν ἐδοκίμασα. Δὲν γνωρίζω πῶς ἀπέμεινε ἡ Νιόβη ἢ ἡ γυνὴ τοῦ Λῶτ, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι τὸ πάθημά των δὲν θ' ἀπέιχε πολὺ τοῦ ἰδικοῦ μου. Φαντάσου ὅτι δὲν εἶχον δυνάμιν οὔτε νὰ φύγω, οὔτε νὰ προχωρήσω. Ἀλλ' ἔμεινα ἐκεῖ καρφωμένος χωρὶς ἀναπνοὴν σχεδόν, ἕως ὅτου αἱ εὐδαίμονες τρυγόνες μὲ εἶδον. Ἡ Εὐθαλία ἐκοκκίνισεν, ὁ ἀνθυπασιστής μας ἐτράρχη κἄπως καὶ ἠτενίσαν καὶ οἱ τρεῖς ἀλλήλους σιωπῶντες, διότι ἴσως οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἤξευρε τί πρέπει νὰ εἴπῃ καὶ πῶς ν' ἀρχίσῃ.

— Ἐλα, ἔλα, πλησίασε, εἶπε πρώτη ἡ Εὐθαλία καταστέλλουσα τὴν ταραχὴν της καὶ προσποιουμένη εὐθυμίαν διὰ νευρικοῦ τινος γέλωτος, ἔλα νὰ σοὶ ἐξηγήσω τὸ αἰνίγμα καὶ νὰ σοὶ συστήσω τὸν Θρασύβουλον.

Καὶ ἀμέσως ὑποκλινομένη ἐνώπιόν μου μὲ μιμικὴν ὑποκριτρίας ἐπὶ σκηνῆς παρουσιαζούσης δύο ἀγνώστους:

— Κύριε Γεώργιε, εἶπε, σὰς παρουσιάζω τὸν μέλλοντα σύζυγόν μου.

Στρεφομένη δὲ πρὸς τὸν ἀνθυπασιστὴν ἐνῷ ἐγὼ ἠσθάνομην τὰς δυνάμεις μου ἐγκαταλιμ-

πανούσας με καὶ ἐπρώχουν ὅπως στηριχθῶ ἐπὶ τινος καθίσματος :

— Κύριε Θρασύβουλε, εἶπεν ἐξακολουθοῦσα νὰ ὑποκρίνηται τὸ αὐστηρὸν ἦθος οἰκοδεσποίνης παρουσιαζούσης πρὸς ἀλλήλους τοὺς παρ' αὐτῇ προσκεκλημένους, σὰς παρουσιάζω τὸν κ. Γεώργιον Βρυῶν, ἀδελφὸν τῶν δύο στενοτέρων καὶ ἀγαπητοτέρων φίλων μου, διὰ τὸν ὁποῖον προητοίμαζομεν τὴν ἀνακοίνωσιν ἀπόψε, διὰ ν' ἀπολύσῃ συγχρόνως δύο χαράς.

Καὶ χωρὶς νὰ φανῇ προσέχουσα εἰς τὴν κωμικὴν στάσιν ἀμφοτέρων τῶν παρουσιαζομένων προσέθηκε στρεφομένη πρὸς με :

— Ἀλήθεια λοιπὸν, τὸ δίπλωμα ; τὸ δίπλωμα ; τί ἀπέγειναν σήμερον αἱ ἐξετάσεις σου ;

— Ἐγείνα διδάκτωρ, ἀπεκρίθη μηχανικῶς καὶ μὲ φωνὴν πάσχοντος, ὅστις οὔτε νὰ ὀμιλήσῃ ἔχει πλέον δυνάμεις.

— Διδάκτωρ ; Φαντάζομαι τὴν χαρὰν τοὺς ὅτ' σπῆτι ὅταν ἐπῆγες διδάκτωρ ; Καὶ ἔτρεξεν ἀμέσως νὰ τὸ ἀνακοίνωσῃ ὁ ἴδιος καὶ εἰς ἐμέ ! Εἰς ἐμὲ τὴν ἀχάριστον, ἡ ὁποία ἐσυνωμωτοῦσα ἐναντίον τοῦ καὶ τοῦ ἐκρυπτα τῶρα τόσας ἡμέρας τοὺς ἀρραβωνάς μου διὰ νὰ τὸν ἐκπλήξω ! Καὶ τὸν ἄφιναν νὰ συλλαμβάνῃ ἐπ' αὐτοφῶρ... τοὺς χαριεντισμούς μου...

— Ὅλα αὐτὰ, τὰ εἶπε ταχέως ὡς χεῖμαρρος κατρακυλῶν καὶ παφλαζῶν, χωρὶς νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς ἐμὲ οὔτε ἓνα στεναγμὸν νὰ παρενθῶ. Καὶ ἀφ' οὗ ἐμειδιάσε πρὸς τὸν Θρασύβουλον ὅλως ἐρυθρὰ ὅταν προσέφερε τὰς τελευταίας λέξεις, ἐπανέλαβε καὶ πάλιν τὴν ἀκατάσχετον ρητορικὴν τῆς ἐπὶ τὸ εὐθυμότερον νῦν τονίζουσα τὰς λέξεις.

— Ἐμπρὸς, κύριοι, ἄς τρεῖζωμεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ κυρίου διδάκτορος.

Καὶ στρεφομένη πρὸς τὸν μνηστῆρά της μειδιῶσα πάντοτε :

— Ὅπου εἶνε χαράς, εἶπε, πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ εἴμεθα ἐκεῖ. Δὲν εἶνε ἀλήθεια, Θρασύβουλε ;

Καὶ ἐνῶ τρέχουσα εἰσῆρχετο εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον διὰ πλαγίας θύρας, ἔστη πρὸς στιγμήν πρὶν εἰσέλθῃ καὶ ἀφελῶς ὑποκλινομένη προσέθηκε :

— Κύριοί μου, μισὴ στιγμοῦλα νὰ φορέσω τὸ καπέλό μου, τὸ ἐπανωφόρι μου καὶ νὰ πάρω τὰ γάντια μου.

— Μὰς ἀπέστειλε τελευταῖον γλυκὺ μειδιάμα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον κράζουσα ἐνδοθεν :

— Πιστεύω οἱ κύριοι καθαλιέροι μου θὰ ἔχουν τὴν καλωσύνην νὰ μὲ περιμένουν τὴν μισή αὐτὴ στιγμοῦλα !

Ὁ Βρυῶν διέκοψεν ἐνταῦθα ἐπὶ στιγμὴν τὴν

διήγησίν του διὰ ν' ἀνάψῃ νέον σιγάρον, ἐγὼ δ' ἐπωφελήθην τῆς μικρᾶς ταύτης διακοπῆς, ἵνα σπουδάσω τὴν φυσιογνωμίαν του. Διότι ἀληθῶς ἔχοντες αὐτὴ μελέτης. Βαθμηδὸν, ἐφ' ὅσον προῦχόρει ἡ διήγησις, ἡ τὸ πρὶν ἀπαθὴς μορφή του ἐφαινετο ὥστε ἐμφυχουμένη ὑπὸ ἀγνώστου ζωικῆς δυνάμεως, ὥστε θερμαινόμενη ἐκ πυρὸς ἐσωτερικοῦ, ὑπὲρ εἶχε μὲν καλύψει ἡ τέφρα τοῦ χρόνου, ἤρξατο δὲ ν' ἀναροίπιζῃ ὁ πρόσφατος θάνατος καὶ τῷ ἀπέδωκε τὴν πρῶτην θερμότητα ἡ ἀνασκάλευσις τῶν ἀναμνήσεων. Καὶ ἔβλεπον τὸν Βρυῶν σχεδὸν σπινθηροβολοῦντα ἐκ νεότητος, ὡς ἐὰν ἡ ἐκδρομὴ εἰς τὸ παρελθὸν τῷ εἶχεν ἀποδώσει καὶ τὴν παρελθούσαν ἐκείνην ἡλικίαν. Καὶ ἤμην πλέον ἀνυπόμονος νὰ ἴδω ποῦ ἐμελλον νὰ καταλήξωσιν αἱ ἀγνώστοι μοι λεπτομέρειαι αὐταὶ τοῦ δράματος τῆς καρδίας αὐτοῦ. Καὶ ἐνῶ ἐγνώριζον πάντα τὰ ἐπακολουθήσαντα μέχρι τῆς λύσεως, ἤρχισα νὰ συλλαμβάνω τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι νέαι ὅλως δι' ἐμὲ καὶ ἀγνώστοι περιπέτειαι τοῦ βίου τῆς Εὐθαλίας ἤθελον μοι ἀποκαλυφθῇ.

Ἐνῶ δὲ τοιαῦτα τινὰ διαλογιζόμην, ὁ Βρυῶν διακόπτων τὰς περιπλανήσεις τῶν σκέψεών μου καὶ ἐπαναλαμβάνων τὴν διήγησίν του :

— Ἐ, φίλε μου, εἶπεν ἀφ' οὗ ἐρρόφησε δις ἡ τρις καπνὸν ἐκ τοῦ σιγάρου του καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ πλημμυρήσῃ τὸ δωμάτιον κατὰ νέφη, τί νομίζεις ὅτι ἐφάνη εἰς ἐμὲ ἐκείνη ἡ στιγμοῦλα ; Ἐὰν σοὶ εἶπω αἰὼν, ἡ παρομοίωσις θὰ εἶνε πολὺ τετριμμένη. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐννοήσῃς πῶς ἡδύνατο νὰ μοι φανῇ πρέπει νὰ φαντασθῇς τὴν θέσιν μου. Κεραινωθεὶς ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀνακαλύψεων καὶ μὴ δυνάμενος νὰ συναθροίσω οὐχὶ πλέον τὰ θρύμματα τῆς ἐτοιμότητός μου ἢ τοῦ θάρρους, ἀλλ' οὔτε μὲ αὐτὴν τὴν δειλίαν μου νὰ ὀπλισθῶ, ἤμην ἐρριμμένος ὡς πτώμα ἐπὶ τινος καθίσματος καὶ δὲν ἐτόλμων κἂν ν' ἀτενίσω τὸν εὐτυχὴ ἀντίτιγλόν μου, μεθ' οὗ ἤμην μόνος ἐν τῇ αἰθούσῃ. Φαίνεται δὲ ὅτι πολὺ κωμικὴ θὰ ἦτο ἡ ἀπελπισία μου, διότι ἐκεῖνος, οἰκτεῖρων με ἴσως ἐπεχείρησε πρῶτος νὰ μ' ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς νάρκης, εἰς ἣν εἶχον βυθισθῇ.

— Φαντάζομαι, μοι εἶπε, ποίαν χαρὰν θὰ ἔχουν αἱ ἀδελφαί σας, αἱ ὁποῖαι μὰς ὠμίλουν περὶ τῆς ἡμέρας ταύτης, ὡς περὶ...

— Δὲν γνωρίζουν τίποτε ἀκόμη εἰς τὸ σπῆτί μου, διέκοψα ἀμνηχανὼν καὶ οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεγείρας πρὸς αὐτόν.

— Πῶς ; δὲν ἐπῆγες ἀκόμη εἰς τὸ σπῆτι ; ἀνέκραξεν ἡ Εὐθαλία εἰσερχομένη εἰς τὴν αἰθούσαν καὶ προσπαθοῦσα νὰ φορέσῃ ἐν σπουδῇ τὰ χειρόκτια τῆς.

— Ἦλθον πρῶτον ἐδῶ νὰ σὰς τὸ ἀναγγείλω, ἀπῆντησα ἐγὼ μετὰ τινος πικρίας καὶ μετὰ πόνου προσβλέπων αὐτήν.

— Αὐτὸ πρέπει πολὺ νὰ σὲ κολακεύῃ, Εὐθαλία, εἶπε μ' ἑλαφρὸν τόνον εἰρωνείας ὁ Θρασύβουλος, καρφώσας τὰ βλέμματά του ἐπ' αὐτῆς.

Ἐκείνη δὲ χαμηλώσασα τοὺς ὀφθαλμούς της ἐνῷ αἱ παρειαὶ της ἐπορφυροῦντο, ἀπήντησε μετὰ προσπεποιημένης ἀφελείας :

— Ἀλήθεια, τοῦτο ἦτο παραπολὺ ἐκ μέρους τοῦ κυρίου Γεωργίου καὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν τὸ ἤξιζα. Ἀλλὰ θὰ τὸν ἀποζημιώσω, τρέχουσα πρώτη ἐπάνω καὶ ἀναγγέλλουσα τὴν εἰδησιν, ἅμα φθάσωμεν εἰς τὸ σπῆτι.

Καὶ ἀμέσως ἐξερχομένη πρώτη ἐκ τῆς αἰθούσης :

— Κύριοι, προσέθηκεν, ἄς σπεύσωμεν ὀλίγον, διότι φανταζομαι τὴν ἀνυπομονήσαν των ἐκεῖ. Ἀλήθεια, κύριε Γεωργίε, εἶνε καὶ ἡ μαμά μου εἰς τὸ σπῆτί σας διὰ νὰ σὲ ἀσπασθῇ ἐκ τῶν πρώτων.

— Μέχρι τῆς οἰκίας μας οὐδένα ἄλλον λόγον ἀντηλλαξάμεν, ἐξηκολούθησεν ὁ Βрунᾶς, ἐλαφρῶς στενάξας. Τὰ λοιπὰ ἴσως τὰ ἐνθυμεῖσαι, διότι σὺ εἶχες σπεύσει πρώτης νὰ φέρῃς τὴν εἰδησιν μὴ περιμεῖνας, οὔτε ν' ἀπαλλαγῶ τῶν τυπικῶν ἀσπασμῶν τῶν συμφοιτητῶν μας.

— Δηλαδή, οὐδὲν ἄλλο γνωρίζω, ἀπήντησα, ἢ ὅτι ἐνῷ ἤμεις διασκεδάζομεν ἐορταζόντες τὸ δίπλωμά σου καὶ ἐχόρευομεν, σὺ ἦσο εἰς ἀνεξήγητον δι' ἐμὲ κατ' ἄρτιαν βυθισμένος καὶ οὔτε ἀπαξ ἐχόρευες. Τότε τὸ ἀπέδωκα εἰς τὴν μεγάλην χαρὰν καὶ εἰς τὴν ἐκ ταύτης συγκίνησιν, διότι οὕτω μὲ διεβεβαίωσες, ὅτε ἐπανειλημμένως τὴν ἐσπέραν ἐκείνην σὲ ἠρώτησα.

— Ἴδου λοιπὸν ὅτι τῶρα ἔχεις τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος. Τὸ δίπλωμα μοὶ ἐφαίνετο πλέον ἄχρηστον. Μετενόουν σχεδὸν διότι ἔδωκα ἐξετάσεις ἀφοῦ αὐταὶ δὲν μοὶ ἔφερον ἐκείνην ὡς γέρας. Καὶ σὲ βεβαίῳ ὅτι ἡσθάνομην καὶ τύφεις συνειδήσεως ὁσάκις σὲ ἐβλεπον, διότι ἕνεκα τοῦ ἔρωτός μου εἶχον ἐπισπεύσει τὰς ἐξετάσεις μου ἀθετήσας τὴν πρὸς σὲ ὑπόσχεσίν μου. Σὲ εἶχον ἰδεῖ πόσον δυσηρεστήθης, ὅταν σοὶ ἀνήγγειλα ὅτι δὲν ἤμπορῶ νὰ σὲ περιμεῖνω ἀκόμῃ ἓνα μῆνα διὰ νὰ συνεξετασθῶμεν, καθὼς εἶχουμεν συμφωνήσει, καὶ σὲ ἐβλεπον τὴν ἐσπέραν ἐκείνην πόσῃ χαρὰν ἐδείκνυες διὰ τὴν ἐπιτυχίαν μου καὶ πόσας διαχύσεις φιλίας μοὶ ἔκαμνες. Μοὶ ἐδείκνυες ἀληθῶς τὴν χρυσὴν σου καρδίαν, καὶ ὅμως ἐγὼ πάλιν δὲν ἐπωφελήθην τῆς εὐκαιρίας νὰ σοὶ ἀνοιξῶ τὴν αἱματωμένην ἰδιότητά μου, νὰ σοὶ ἐξομολογηθῶ τὸν πόνον μου, νὰ ζητήσω ἀπὸ σὲ παρηγορίαν, συμβουλήν, ἀνακούφισιν. Ἀλλ' ἐκαθήμην εἰς μίαν γωνίαν μόλις δυνάμενος νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου καὶ ἐβλεπον τὴν Εὐθαλίαν χορεύουσάν με τὸν εὐτυχῇ ἀντίπαλόν μου.

— Τοῦτο ἀληθῶς καὶ σήμερον ἀκόμῃ μὲ ἐκ-

πλήττει. Διότι ἀφοῦ κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν δὲν μοὶ εἶπες τίποτε, πῶς δὲν μοὶ εἶπες τὴν ἄλλην ἡμέραν ; Πῶς ἐσιώπησες ἐντελῶς μέχρι σήμερον ; Πῶς ἀντέσχες ; Δὲν σὲ ἠνούνῃσαν καὶ ἀπὸ τὸ σπῆτί σου ;

— Ἐκτὸς τῆς Ἀγλαίας μας, οὐδεὶς ἄλλος ! Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲν μοὶ ἔλεγε τίποτε. Μόνον μοὶ ἐδείκνυνεν ὅλην τὴν πρὸς ἐμὲ στοργὴν της εἰς τὸ παραμικρὸν, καὶ μὲ συνεπάθει σιωπηλῶς. Ὅταν δὲ ἡ μεγαλύτερά ἀδελφὴ μου ἐγέλα μὲ τὴν ἐκπληξίν τὴν ὁποίαν μοὶ εἶχον παρασκευάσει κρύψασαι ἀπὸ ἐμὲ τοὺς ἀρραβῶνας τῆς Εὐθαλίας, ἡ Ἀγλαία μας οὐδαμῶς συνεμερίζετο τὰς περὶ τῆς συνωμοσίας ταύτης ἀστειότητας καὶ συνείθιζε νὰ λέγῃ μυστηριωδῶς καὶ πῶς μὲ τὴν γλυκεῖαν φωνήν της :

— Ἄν δὲν βγῇ σὲ κακὸ ἢ ἀστείότης μας ἐκείνη, πρέπει νὰ ἤμεθα εὐχαριστημένοι.

Καὶ προσεπάθει νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὴν μεγάλην ἀδελφὴν μας, ἣν εἶχεν ἐπὶ τέλους μῆσει εἰς τὸ μυστικὸν τοῦ ἔρωτός μου, ὅτι πολὺ θὰ μοῦ κοστίσῃ ὁ γάμος τῆς Εὐθαλίας.

— Καλὲ δὲν βαρεῖσαι ! ἀντέτεινεν ἐκείνη πάντοτε. Θὰ ἐρωτευθῇ κάμμιαν ἄλλη ἔπειτ' ἀπ' ὀλίγον καιρὸν καὶ δὲν θὰ τῷ κοστίσῃ τίποτε...

— Καὶ ὅμως, διέκοψα ἐγὼ τὸν Βрунᾶν διηγούμενον, νομίζω ὅτι αὐτὸς ὁ γάμος ἐκόστισεν εἰς ὅλους σας καὶ ἐπαρκαλίστηκε μάλιστα...

— Εἶνε ἀληθές, μοὶ ἀπήντησεν ἐκείνος ἐν συγκινήσει. Διότι εἶνε βέβαιον ὅτι ἐκεῖ ἐκρυλόγησεν ἡ Ἀγλαία μας καὶ τὴν ἐχάσαμεν...

Εἰς τὴν θλιβεράν ταύτην ἀνάμνησιν ἐσιωπήσαμεν καὶ οἱ δύο ἀποτόμως. Ἐγὼ δὲ πρρεσύρθην εἰς σιωπηρὰν συγκίνησιν, οὐχ' ἥσσον τῆς τοῦ Βрунᾶ προφανῆ. Εἶτα δὲ θέλων νὰ ἐξαγάγω καὶ ἐμὲ αὐτὸν καὶ ἐκείνον τῶν λυπηρῶν σκέψεων, εἰς ἃς εἶχε ρίψει ἡμᾶς ἡ ἀνάμνησις τῆς γλυκυτάτης ἀδελφῆς του καὶ ἐπιμόνως ἐπανερχόμενος εἰς τὸ κύριον θέμα ἡμῶν τὸν ἠρώτησα :

— Ἀλλ' ἀκόμῃ δὲν μοὶ ἐξήγησες, πῶς κατάρθωσες νὰ σιωπήσῃς καὶ νὰ κρύψῃς ἀπὸ ὅλους ἡμᾶς τὸν πόνον σου.

Ὁ Βрунᾶς ἠγέρθη, ἐβάδισε πρὸς τὰς ἀποσκευάς του καὶ ἐξήγαγεν ἐκ μικροῦ μαρσίπου τετράδιον ὀγκῶδες καὶ ὑποκίτρινον ἐκ τῆς πολυκαιρίας.

Παρουσιάζων μοὶ δ' αὐτό :

— Ἴδου, μοὶ εἶπεν, ὁ ἄφωνος φίλος εἰς ὃν ἤνοιγον τὴν καρδίαν μου.

Τὸ ἤρπασα, βιαίως σχεδόν, καὶ τὸ ἤνοιξα μὲ ἀκατάσχετον περιέργειαν. Δὲν ἠδυνήθην δὲ νὰ κρατήσω ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως, ὅταν εἶδον ὅτι ἦτο πλήρες στίχων :

— Αὐτὰ λοιπὸν εἶνε τὰ ποιήματά σου ; ἀνέκραξα. Καὶ πῶς δὲν ἐδημοσίευσες κανὲν ποτε ἐκ τῆς πληθύος αὐτῆς.

— 'Εάν λάβης τὸν κόπον νὰ τὰ φυλλομετρή-
σης θὰ ἰδῇς ὅτι ἐδημοσίευσα.

— Καὶ οὐδέποτε μοι εἶπες τι ! εἶπον ὡς πα-
ραπονούμενος ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπλανῶντο
ἐπὶ τῶν στίχων.

— Τί τὰ θέλεις, φίλε μου; Ἦσο τότε τόσον
ἀπησυχολημένος εἰς τὴν μελέτην σου ὥστε δὲν
ἐτόλμων νὰ τὴν διακόψω. Ἐπειτα ἡ καρδιά μου
περιέκλειε τοιαύτην πλημμύραν θλίψεως, ὥστε
ἂν ἐξέστα ποτὲ εἰς ἐκμυστηρεύσεις πρὸς σέ θὰ
παρέσυρεν ὅλα τὰ ρωμαϊκὰ δίκαια μὲ τὰ ὅποια
τότε ἐνησυχολεῖσο. Ἐγὼ δὲ ἐσκεπτόμην ὅτι εἶ-
νε μωρὸν νὰ ἔχω τὴν ἀξίωσιν ὅπως αἱ ἀνύητοι
διηγῇσαι τῶν αἰσθηματικῶν περιπετειῶν μου,
καταλάβωσι τὸν χρόνον ὃν εἶχες ἀφιερῶσαι διὰ
τὸν Οἰκονομίδην καὶ τὸν Καλλιγᾶν.

Δ'

Ἐνθ' αὐτὰ ἔλεγεν ὁ Βρυῆς ἐγὼ ἀνεγίνω-
σκον στίχους του. Ἦσαν ἄτεχνοι καὶ ποτε ἄ-
κομφοι, ἐνικαυὸ δὲ ἡ ἀνάγκη τοῦ μέτρου καὶ
τῶν ὁμοιοκαταληξιῶν, κατέστρεφον τὴν ἰδέαν.
Ἀλλὰ τοσοῦτον αἰσθημα ἦτο διακεχυμένος ἐν
αὐτοῖς, ὥστε ἄκοντα μὲ περέρυεν ἡ ἀνάγνωσις.
Μετέπιπτον ἀπὸ ἐκπληξέως εἰς ἐκπληξιν, διότι
ἀνεκάλυπτον καλλονὰς ἀπροσδοκῆτους καὶ ἐξέ-
φραζον ἐκάστοτε τὸν θαυμασμόν μου διὰ μιᾶς
λέξεως, ἐξακολουθοῦντος τοῦ Βρυῆ νὰ λέγῃ :

— Θὰ εὗρης αὐτοῦ ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑ-
ρωτῆς μου, καὶ ὅταν αὐτὸς ἐτάφη διὰ παντὸς
ἐντός μου διὰ τοῦ γάμου τῆς Εὐθαλίας, θὰ ἴ-
δῃς ὅτι ἤρχισαν αἱ σελίδες τῆς φιλίας μου, δι-
ότι ὑπάρχει εἰς τὸ τετραδίου αὐτὸ τὸ τελευταῖ-
ον ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ποῖημα γραφὲν διὰ τὰς ἐ-
ξετάσεις σου καὶ ἀφιερωμένον εἰς σέ.

— Πῶς ; εἰς ἐμέ. ἀνεφώνησα ἐκπληκτος σρέ-
φων ἀμέσως ὅλας τὰς σελίδας, ἵνα εὗρω τὸ τέ-
λος.

— Ναί, εἰς σέ εἶπεν ὁ Βρυῆς μειδιῶν. Ἐάν
μάλιστα μελετήσης τὰς ἡμερομηνίας θὰ ἴδῃς
ὅτι ἐνῶ πρὶν ἔγραφον σχεδὸν καθ' ἡμέραν, ἀπὸ
τῶν γάμων τῆς Εὐθαλίας δὲν ἔγραφα πλέον πα-
ρὰ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας, ὅταν αἱ ἐξετάσεις σου
μοὶ προϋξένησαν τὴν χαρὰν, ὥστε διήγειρον
καὶ πάλιν ὅλα τὰ αἰσθηματικά τῆς βαρυθύμου
καρδίας μου. Βλέπεις ὅτι δὲν ἔγραφον ποιήματα
ἐξ ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ μόνον ὁσάκις ἠσθάνο-
μην συγκινήσεις ἐντός μου.

— Βρὲ ἀδελφε, σὺ μὲ συγκινεῖς τώρα ἔπειτα
ἀπὸ τόσα χρόνια μὲ αὐτὰ ἐδῶ τὰ αἰσθηματικά
σου, ἀνέκραξα μόλις περάνας τὴν ἀνάγνωσιν
τοῦ εἰς ἐμέ ἀφιερωμένου ποιήματος.

Καὶ ἐγερθεὶς τῷ ἔτεινα καὶ τὰς δύο μου χεῖ-
ρας ὄντως συγκεκινημένος. Ὁ δὲ Βρυῆς θλίβων
μοὶ ἀμφοτέρως ἀπήντησεν :

— "Ω ! τὸ ἔγραψα τὴν ἐπιούσαν τῶν ἐξετά-
σεών σου, ὅποτε ἂν ἐνθυμῇσαι διὰ πρώτην φοράν

πρὸς τὸ βράδῳ ἐξεδηλώθη ἡ σοβαρότης τῆς ἀ-
σθενείας τῆς Ἀγλαίας μας. Ἄν τὸ ἔγραφον ἀρ-
γότερον θὰ ἦτο ἴσως θερμότερον, διότι δὲν ἡμ-
πορῶ νὰ λησμονήσω ὅτι κατὰ τὴν ἀσθενείαν τῆς
σὺ ἐδείχθης πλεῖστον ἀδελφὸς πρὸς αὐτὴν ἢ
ἐγώ.

Ἐβλεπον ὅτι ἡ ὁμιλία ἐλάμβανε τροπὴν ἢν
ἐγὼ ἤθελον ν' ἀποφύγω, διὸ καὶ ἔστρεψα φύλ-
λα τινὰ τοῦ χειρογράφου ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ
εὗρω ἀφορμὴν ν' ἀλλάξω θέμα ὁμιλίας. Καὶ τυ-
χαίως διατρέχων τὸ χειρόγραφον ἐνόμισα ὅτι
εὗρον στίχους γνωστούς μοι ἤδη. Ἦρχισα ν' ἀ-
ναγινώσκω ἀπὸ τῆς πρώτης στροφῆς τὸ ποῖημα
ἐκεῖνο, ὅπερ ἔφερε τὴν παράδοξον ἐπιγραφὴν
Γάμοι καρδιοκτόνοι καὶ ἀνεμνήσθην ὅτι ἦτο ὄν-
τως γνωστόν μοι ἐκ δημοσιεύσεως.

— Ἀλλ' αὐτὸ κᾶπου τὸ ἀνέγνωσα, ἐφώνησα.

— Ἴδου ὅτι ἦλθεν ἡ σειρὰ του, μοὶ ἀπήντησεν
ὁ Βρυῆς μειδιῶν. Δὲν ἀπατᾶσαι τὸ ἀνέγνω-
σαι εἰς τὴν Χρυσάλιδαν.

— Ἐχεις δίκαιον. Ἀκριβῶς εἰς τὴν Χρυσά-
λιν τὸ ἀνέγνωσα ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τοὺς γά-
μους τῆς Εὐθαλίας. Καὶ ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὑπό-
πτευσα πρὸς στίγμην ὅτι τὸ εἶχες γράψει σὺ,
ἀλλ' ἐπειδὴ τόσον ἐπιμόνων μοὶ τὸ ἠρνήθης ὅ-
ταν σοὶ ὁμίλησα περὶ τούτου, ἐπίστευσα ὅτι ἦ-
το ἀπλὴ σύμπτωσις ἡ δημοσίευσις αὐτοῦ ἀμέ-
σως μετὰ τοὺς γάμους ἐκεῖνης.

— Καὶ ὅμως ἐκεῖνη τὸ ἐμάντευσε !

Μοὶ τὸ ἔλεγεν ἡ Ἀγλαία μας ὀλίγας ἡμέρας
πρὸ τοῦ θανάτου τῆς. Ἡ Εὐθαλία ὡς ἐνθυμίσαι
διήρχετο πολλὰς ὥρας μόνη μετὰ τῆς Ἀγλαίας
μας καθ' ὅλην τὴν ἀσθενείαν τῆς. Ὅταν δὲ ἐ-
δημοσιεύθη τὸ ποῖημα αὐτὸ, ἔλεγεν ὅτι ἦτο πε-
πεισμένη ὅτι ἦτο ἰδικόν μου. Καὶ διὰ νὰ πείσῃ
καὶ τὴν Ἀγλαίαν περὶ τούτου τῇ διηγῇ τὴν
μετὰ τὰς ἐξετάσεις μου σκηνὴν ἐν τῷ οἴκῳ τῆς,
ἣν πρὸ ὀλίγου σοὶ διηγῇ. Προσέθετε δὲ, ὅτι
μόνον ἄνθρωπος αἰσθανθεὶς τότε τοιαύτην ἀπελ-
πισίαν ἠδύνατο νὰ γράψῃ τοὺς στίχους αὐτούς.
Καὶ ἦτο ἡ μόνη ἥτις μ' ἐμάντευσε !

— Περιέργον, εἶπον ὡς ἀφηρημένος.

Μόνη ἐκεῖνη ἐμάντευσε καὶ ἐμέ.

— Καὶ σέ ; ἠρώτησεν ὁ Βρυῆς ἐκπληκτό-
μενος. Πῶς ; Πότε ; Σὲ τί ἐπᾶνω ;

Ἐδίστασα πρὸς στίγμην ἂν ἔπρεπε νὰ φανε-
ρώσω τὸ μυστικόν μου. Ἀλλ' ἐσκέφθην ὅτι εἶ-
χαν παρέλθει ἔκτοτε ἀρκετὰ ἔτη, ὥστε ἡ ἀπο-
κάλυψις δὲν ἦτο δυνατόν πλέον νὰ γεννήσῃ ψυ-
χρότητα ἢ σκάνδαλον. Ὑπέκυψα λοιπὸν εἰς τὰς
διαχυτικὰς τάσεις, εἰς ἃς μὲ εἶχον παρασύρει αἱ
ἐξομολογήσεις τοῦ φίλου μου καὶ εἶπον :

— Ὅταν ἐδημοσίευσα τὸ πρῶτον καὶ μόνον
ποιήμα μου.

— Λοιπὸν ἔγραψες καὶ σὺ ποιήματα ; ἀνε-
φώνησεν ὁ Βρυῆς ἐπὶ μᾶλλον ἐκπλησσομένου.
Καὶ ἐδημοσίευσας ; Κ' ἐγὼ σ' ἐνόμιζα σιδηροῦν !

Εἶπέ μου τα λοιπὸν. Διηγῆσού μοι τὰ καθέκα-
στα.

Ε' φησὶ κατακλιθεὶς ἄν-
θρωπος. Ἦλθεν ἡ σειρά μου πλέον. Οὔτε πρὸς τὸν
φίλον ὅστις μοι ἤνοιξε τὴν καρδίαν του ἡδυνά-
μην ν' ἀρνηθῶ τὰς ἐξομολογήσεις μου οὔτε τὴν
πρὸς διαχύσεις τάσιν ἥτις με εἶχε κατακλᾶσει
ἡδυνάμην ν' ἀποφύγω. Ὁρχισα δὲ λίαν ἀπο-
τόμως.

— Τὸ ἀπαντῶν μου, εἶπον, εἶνε τὸ ἐν τῇ
Αὐγῇ δημοσιευθὲν ἐλεγείον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς
ἀδελφῆς σου.

Ὁ Βρυναῆς ἔμεινεν ἐμβρόντης. Με ἤτεινε
πρὸς στιγμὴν καὶ δάκρυα ἀνέβλυσαν εἰς τοὺς
ὀφθαλμούς του. Ἀλλ' ἀπομάσσων αὐτὰ καὶ γε-
νόμενος κύριος τῆς συγκινήσεώς του :

— Οὐδέποτε μοι ὠμίλησες περὶ αὐτοῦ, ἐψί-
θύρισε με παράπονον.

— Ἀλλὰ, Βρυναῆ μου, ἦτο δυνατόν νὰ σοὶ τὸ
ὁμολογήσω ποτέ. Ἐνόσω ἡ Ἀγλαία ἔζη, ἐφρόν-
τιζον, ἐφ' ὅσον ἡδυνάμην, ν' ἀποκρύπτω τὸν
ἔρωτά μου ἀπὸ σοῦ, ὅχι διότι δὲν ἦτο οὗτος
ἄγνός ἡ δὲν ἦτο σοδαρὸν καὶ μέγα τὸ αἶσθημά
μου, ἀλλὰ διότι ἐφοβούμην ὅτι ἤθελες ἰσως ὑ-
ποπτεύσει ὅτι ἡ πρὸς σὲ φιλία μου ἦτο ψευδε-
πίδειξις, καὶ ὑφίστατο μόνον ἕνεκα τοῦ ἔρωτός
πρὸς τὴν ἀδελφὴν σου.

— Καὶ ὅμως ἂν τότε ἦμην ἡσυχος, παρενέ-
λαθεν ὁ Βρυναῆς, ἂν δὲν ἦμην τυφλὸς ἐκ τοῦ ἰδι-
κοῦ μου ἔρωτος, ἔπρεπε νὰ τὸ ἐννοήσω. Τώρα
ὅτε ἀναμνηνσκομαι ὅσα περὶ σοῦ μοι ἔλεγεν ἡ
Ἀγλαία καὶ ὅσας τρυφερότητας ἀντηλλάσσετε,
ἀναγνωρίζω ὅτι μόνον ἄνθρωπος τετυφλωμέ-
νός ἐξ ἔρωτος, ὡς ἐγώ, ἦτο δυνατόν νὰ μὴ δι-
ακρίνη τὴν ἀληθῆ ἐκείνην σημασίαν.

Ἐπηκολούθησε βραχεῖα σιγὴ ἀμφοτέρους γε-
νοχωρούσα, ἣν διέλυσεν ἐκεῖνος ἐξακολουθῶν :

— Ἀλλὰ διηγῆσού μοι τὰ τοῦ ποιήματος.
Διότι ἐγὼ ἀκόμη ἐνθυμούμαι, ὅτι εἰς τὸ γρα-
φεῖον τῆς Αὐγῆς, δὲν ἐγνωρίζον τίποτε νὰ μοι
εἴπουν περὶ αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι τοῖς ἐστᾶλη διὰ
τοῦ ταχυδρομείου.

— Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ ἱστορία του, ἀπεκρίθη ὁ
πακούων εἰς τὴν θέλησίν του. Πόσον ἡγάπων
τὴν Ἀγλαίαν εἶνε σήμερον ἀδύνατον νὰ σοὶ πε-
ριγράψω. Τοῦτο μόνον σοὶ λέγω, ὅτι καθὼς σὺ
οὕτω καὶ ἐγὼ ἐσθῆρίζον ὅλας τὰς ἐλπίδας μου
εἰς τὸ δίπλωμα. Ἀλλ' ἡ μὲν Ἀγλαία οὐδένα
ἄλλον ἡγάπησεν ἐνόσω ἐγὼ ἐμελέτων, ὁ θάνα-
τος ὅμως μοι ἐστέρησε τὴν εὐτυχίαν μου ἣν ὠ-
νειροπόλησα. Ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τοῦ διπλώμα-
τός μου, ἐνῶ ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι ἦμην ὁ εὐτυχέ-
στερος τῶν θνητῶν, ἡ μοῖρα ἠθέλησε νὰ με ἐ-
ξαγάγῃ τῆς ἀπάτης, καὶ πρῶτος ἐγὼ ἔμαθον
ἀπὸ στόματος τοῦ ἱατροῦ τὸν κίνδυνον ὃν διέ-
τρεχεν ἡ ζωὴ τῆς λατρευομένης κόρης. Ἡγρύ-

πνησα, ἐκοπίασα, ἐπάλαισα, ἀφωσιώθην, ἐκλαυ-
σα, ἐδεήθην, ἔπραξα τὸ πᾶν ὅπως ἀπομακρύνω
ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ
μάτην, μάτην ! Ἡ Ἀγλαία ἐχάθη δι' ὅλους
μας ! . . . Καὶ ὅταν σὺ με ἡγαρίστες δι' ὅσα
ὑπὲρ αὐτῆς ἔπραττον, ἐγὼ ἡσθάνομην ἐν ἑμαυ-
τῷ τὴν δύναμιν νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου διὰ
νὰ σώσω ἐκείνην.

Ὁ Βρυναῆς τώρα πλέον ἔχυνε δάκρυα θαλερά.
Καὶ τοῦτον ἰδὼν ἐγὼ ἠθέλησα νὰ καταπαύσω
τὴν θλιβερὰν ὁμιλίαν, ἥτις ἄλλως ἡγγίζεν ὀδυ-
νηρῶς τὰ μυχαϊτάτα τῆς καρδίας μου. Ἀλλ'
ἐκεῖνος :

— Ὅχι, ὅχι, εἶπε. Διηγῆσού τὰ πάντα,
διότι πολὺ πολὺ θὰ με ἀνακουφίσῃ τοῦτο.

— Δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο νὰ σοὶ διηγηθῶ, τῷ
εἶπον, ἢ ὅτι ἀφοῦ ἐχωρίσθημεν διὰ πάντος ἀπὸ
τῆς γλυκεῖας μορφῆς τῆς καὶ ἀπεσύρθη με τὴν
πρόφασιν ν' ἀναπαυθῶ ἐκ τῶν τόσων κόπων καὶ
ἀγρυπνιῶν μου ἔδωκα διέξοδον εἰς τὴν ἀπελ-
πιστικὴν λύπην μου καὶ ἐκλαίον καθ' ὅλην τὴν
νύκτα μόνος ἐν τῷ δωματίῳ μου. Τὴν δ' ἐπι-
οῦσαν ἡ ποιητικὴ μονομανία τῆς ἐποχῆς κα-
ταλαβοῦσα με οὕτω ἐξησθενημένον μοι ἐνέπνευ-
σε τὴν ἰδέαν νὰ χύσω τὴν πιέζουσαν τὰ στή-
θη μου λύπην εἰς στίχους. Ἐγραψα λοιπὸν τὸ
ἐλεγείον ἐκεῖνον καὶ καταβὰς εἰς Παιριαῖα ἀπέ-
στειλα τὸ χειρόγραφον πρὸς τὴν σύνταξιν τῆς
Αὐγῆς δι' ἐπιστολῆς ἐπὶ συστάσει, ἐγκαλειούσης
καὶ ἐν δεκάδραχμον, ὅπερ ἤθελε παραβθεῖ πάν-
τα περὶ τῆς δημοσιεύσεώς του διαταγμὸν. Τὸ
ποίημα ἐδημοσιεύθη, ἀλλ' ὁ ποιητὴς ἦτο ἄγνω-
στος ἀκόμη καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τῆς Αὐγῆς.
Καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος δι' ὃν ὅλαι αἱ προσπάθειαι καὶ
ἐρευναὶ σου περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ποιήσαν-
τος ἀπέβησαν εἰς μάτην.

Ὁ Βρυναῆς κατὰ τὴν συνθήσιν του ἡγέρθη
νὰ περιπατήσῃ ἐντὸς τοῦ δωματίου, προσπαθῶν
νὰ καταστείλῃ τὴν ἐτοίμην εἰς σφοδρὰν ἐκρη-
ξιν συγκινήσιν του. Ἐπεκράτησε δὲ σιγὴ καὶ
ἐπὶ τινι λεπτῷ ἤκούετο μόνον ὁ ἔρρυθμός ἐπὶ
τοῦ πατώματος φύφος τῶν βημάτων τοῦ Βρυναῆ.
Εἰς μίαν δὲ στρόφην στάς ἐνώπιόν μου :

— Σὲ θαυμάζω, εἶπε, πῶς δὲν ἐξομολογήθης
οὐδ' ἀπαξ εἰς ἐμὲ τὸν ἔρωτά σου πρὸς τὴν ἀ-
δελφὴν μου, ἀφοῦ ἐγὼ ἦμην ὁ μόνος φίλος σου
καὶ ὁ μόνος ἀδελφός ἐκείνης.

Ἐγὼ δὲ διαγνοὺς εἰς τοὺς λόγους τούτους
πικρὸν τινὰ διαταγμὸν περὶ τῆς εἰλικρινείας
τοῦ ἔρωτός μου, ἡ μάλλον ὑπόνοιαν ὅτι τὸ αἰ-
σθημά μου ἦν παροδικὴ τῆς νεότητος ἐξαψίς,
ἐλαφρόν τι καὶ παιδικαῖα αἶσθημα, ὅπερ καὶ
νῦν ἐζήτουν ν' ἀναβιβάσω εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἰδι-
κοῦ του παρασυρόμενος δῆθεν ὑπὸ τῶν ἐξομολο-
γήσεών του ἡσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ μου πόνον
ἄγνωστον καὶ ἐγερθεῖς :

Διότι ἐπερίμενα, ἀπεκρίθη σοδαρῶς ὡς προσ-

βληθείς εἰς τὰ ἱερώτερα, νὰ σοὶ τὸ ἀναγγεῖλω ὅταν θὰ ἡδυνάμην καὶ νὰ σοὶ ἀποδείξω τὸ μέγεθος τοῦ ἔρωτός μου καὶ τὴν εἰλικρίνειαν τῶν αἰσθημάτων μου ζητῶν σοὶ τὴν χεῖρά της. Ἐσιώπησα ἔκτοτε διότι ἡ τύχη δὲν ἠθέλησε νὰ μοὶ παράσῃ τὴν εὐτυχίαν αὐτήν. Ἄν δὲ σοὶ τὸ λέγω σήμερον, πράττω τοῦτο διότι εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σοὶ τὸ ἀποδείξω πόσον τὴν ἡγάπων σήμερον ὁπότε ἔζησα βίον ὁλόκληρον μόνος με τὸν ἔρωτα ἐκείνον, κλείσας τὴν καρδίαν μου πρὸς πᾶσαν ἄλλην καὶ ἀποκρούσας πολλὰς εὐκαιρίας. Ὁ Βρυῆς ἐφάνη ἐκπλαγείς, με ἠτένισε με θαυμασμόν καὶ :

— Σὺ εἶσαι ἥρως, ἀνεφώνησεν. Εἶχον δίκαιον ὅταν σὲ ἐπίστευον σιδηροῦν πάντοτε χαρακτῆρα. Ἀλλὰ τώρα σὲ ἀναγνωρίζω χαλύβδινον· διότι σὺ ἀπᾶς ἀπόλεσας τὴν εὐτυχίαν σου ἐκλείσας τὴν καρδίαν καὶ δὲν ὠνειροπόλησας ἄλλην, ἐνῶ ἐγὼ . . .

— Ἐνῶ σύ ; ἠρώτησα δυσπιστῶν νῦν με τὴν σειράν μου πρὸς τὴν σοβαρότητα ὧσιν περὶ τοῦ πρὸς τὴν Εὐθελίαν ἔρωτός του μοὶ διηγήθη.

— Ἐνῶ ἐγὼ, εἶπε μελαγχολικῶς, ἐξηκολούθουν ὠνειροπολῶν τὴν Εὐθελίαν μέχρι προχθές. Καὶ ὅταν ἔμαθον τὴν χρείαν της, ἐτακτοποιήσα τὰς ὑποθέσεις μου ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἠρχόμην νὰ τῇ ἐξιςτορήσω νῦν τὸν ἔρωτά μου καὶ νὰ ζητήσω τὴν χεῖρά της !

Εἰς τὴν ὁμολογίαν ταύτην τοῦ Βρυῆ ἀπέμεινα ὡς κεραυνόπληκτος. Οὐδέποτε ἡδυνάμην νὰ ὑποπτεύσω τηλικούτον μέγεθος ἔρωτος. Καὶ ἰδὼν με ἐκεῖνος σιωπῶντα :

— Ἐννοεῖς τώρα ποῖον κτύπημα δι' ἐμέ ἦτο ὁ θάνατος αὐτῆς ;

Ἐγὼ ἐκίνουν τὴν κεφαλὴν θλιβερῶς μὴ εὐρίσκων λέξεις νὰ ἐκφράσω ὅ,τι διελογίζομην.

— Τώρα θὰ σὲ μιμηθῶ, ἐξηκολούθησεν ὁ Βρυῆς. Θὰ κλείσω τὴν καρδίαν μου με τὴν ὀδύνην τοῦ ταφέντος ἔρωτός μου.

Καὶ περισυναΐζων τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης χειρόγραφα του προσέθηκεν :

— Ἀλλὰ τὴν κλείω πολὺ ἄργα, ἀφοῦ μέχρι σήμερον τὴν ἔτρεφον με ὄνειρα καὶ ἐλπίδας μελάνουσης εὐτυχίας !

ΣΤ'

Μετὰ μίαν ὥραν εὐρισκόμεθα εἰς Φαληρον. Ἀνεπνέομεν τὴν δρόσον τοῦ πνέοντος μπατί καὶ ἐθαυμάζομεν τὰς καλλονὰς τῆς μαγευτικῆς παραλίας. Ὁ ἥλιος ἔδυσε, ἐπῆλθεν ἡ νύξ καὶ ἡ ἐπὶ τῆς ἡρέμου ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης σεληγίζουσα σελήνη ἐφώτιζε τὸ παρὰ τὴν ἀκτὴν δειπνόν μας. Ἡ ὁμιλία περιστραφεῖσα περὶ ὅ,τι ἀσῆμαντον εἶχεν ἤδη ἐξαντληθῇ καὶ ἐρροφῶμεν σιωπηλαὶ τὸν καφέν. Ὁ Βρυῆς ἰδίως ἐφαίνετο παραδεδομένος εἰς σκέψεις βαθεῖας.

— Τί σκέπτεσαι ; ἠρώτησα ὅπως ἐξαγᾶγω

αὐτὸν ἀπὸ τῶν σιωπηλῶν διαλογισμῶν του.

— Σκέπτομαι, ἀπεκρίθη, ὅτι ἐν τῷ ἰδεῶδει καὶ αἰσθηματικῷ βίῳ μας πολλαὶ ἀναλογίαι ὑπάρχουσι μεταξὺ ἡμῶν τῶν δύο. Ἠγαπήσαμεν ἀμφοτέροι καὶ δὲν ἀπηλάσσαμεν τὴν εὐτυχίαν ἣν ὠνειροπολήσαμεν. Ἐγράψαμεν καὶ οἱ δύο στίχους μόνον ὅταν ἡ καρδία μας ἠσθάνθη παλμούς ἔρωτος ἢ ὀδύνης, ἐλπίδος ἢ ἀπελπισίας. Τὰ πρῶτά μας ποιήματα ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τὸν ἔρωτά μας καὶ ἐδημοσιεύησαν ὅταν ἡ καρδία ἐθρήνηε τὴν ἀπώλειαν τῆς εὐδαιμονίας της !

Ὁ Βρυῆς ἀνεχώρησε μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Ἀγγλίαν καὶ πάλιν, ὅπου διάγει βίον ἀποχωρητοῦ, θεραπεύων ἐναλλάξ τὸν κερδῶν καὶ τὸν λόγιον Ἑρμῆν.

M*.

Στατιστικαὶ σημειώσεις

ΠΕΡΙ ΚΡΗΤΗΣ

Α'

Διοικητικὴ καὶ δικαστικὴ διαίρεσις.

Ἡ μεγαλόνησος τῆς Μεσογείου Κρήτη διοικητικῶς μὲν διαιρεῖται εἰς πέντε Διοικήσεις, ὑποδιαιρουμένας εἰς δεκατρία ἐπαρχεῖα, ἀποτελούμενα ἐξ ὀγδοήκοντα ὀκτὼ Δήμων, οἵτινες περιλαμβάνουσιν ἐν συνόλῳ 1133 πόλεις καὶ χωρία, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Γενικοῦ Διοικητοῦ Χριστιανοῦ, δύο Διοικητῶν Χριστιανῶν καὶ δύο Μωαμεθανῶν, ὀκτὼ Ἐπαρχῶν Χριστιανῶν καὶ πέντε Μωαμεθανῶν. — Δικαστικὰς δ' ἀρχὰς ἀριθμεῖ ἐν Ἐφετεῖον ἢ Κακουρογοδικεῖον, πέντε Πρωτοδικεῖα, τρία Ἐμποροδικεῖα καὶ εἰκοσιτρία Εἰρηνοδικεῖα.

Β'

Πληθυσμός.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου κατ' ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ 1881 ἀνέρχεται εἰς 279,192 ψυχὰς, ἤτοι 142,248 ἄρρενας καὶ 136,944 θήλειαι ("Ἴδε ἐφ. Κρήτην ἀριθ. 617). Ἐξ αὐτῶν 204,781 εἰσὶ χριστιανοὶ, 73,487 Μωαμεθανοὶ, 254 Καθολικοὶ, 17 Διαμαρτυρόμενοι, 646 Ἰσραηλῖται καὶ 7 Ἀρμένιοι. Ἀπεγράφησαν δ' ὡς ἀκολουθῶς: 276,235 ὡς κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν πόλεων, 894 ἐν ταῖς Μοναῖς, 147 εἰς τοὺς Τεκέδες, 444 ἐν ταῖς φυλακαῖς, 75 ἐν τοῖς νοσοκομείοις καὶ 1397 ὡς ἀποτελοῦντες τὴν ἐγγύριον χωροφυλακίαν.

Γ'

Παραγωγή.

Κατὰ τὰς ἐτησίους δημοσίας προσόδους τοῦ ἀφόρου ἔτους 1879 καὶ τοῦ εὐφόρου 1880, ἐπὶ τῇ βάσει ἀξιολύσεων πηγῶν, ἤτοι ἀπολογισμῶν